

Ideaaljõuludest

Ain Kallis

klimatoloog

Küll on kena, et me esivanemad sattusid just siiakanti elama. Oleksid nad keernud oma teel kuhugi päris lõunasse, poleks meil muhameedlaste või budistidena jõuludest sooja ega külma. Gröönimaa või Antarktika elanikena oleks jälle villand pimedusest ja lumest. Teisalt ei ole põhjamaalasele harjumuspärane ka elu troopikas.

Üks tuttav jõuluvana kirjeldas oma tööd Austraalias järgmiselt: «Palavusest oimetuna ja higist nõretavana hakkad peagi valget habet ja suurt kingikotti vihkama! Küünlad jõulupuul (männil?) sulavad 40-kraadises palavuses. Lund ja põhjapõtra on lapsed näinud vaid kinos.»

Külaline lumi

Jah, lumi on meil nagu külaline, kellela ei kujuta õiget pidu ette. Lumi loob meeleolu.

Lumi peaks maha tulema juba varem, et ei tekiks mustast maast musta masendust. Jõululaupäeval saaks vaikselt lund, mis peaks jääma ka puudele pidama. Sel juhul saab öelda: ilus nagu jõulupostkaardil! Lumikate ei tohi olla liig paks, siis jäävad autod teedel toppama, lume rookimisest võib selja nikastada.

Detsembri lõpul lumevaip harilikult liiga paks pole, see saavutab maksimumi veebruaris. Virumaal Pagari külas püsis 1924. aastal kümme päeva 97 cm lumekiht. See ongi jäänud Eesti ametlikuks rekordiks.

Ameerikast jääme ka sel alal kaugele maha: seal mõõdeti 1911. a talvel Californias 11,5-meetrine lumelasu. Liig mis liig.

Külma peaks olema nii paari pügala jagu, et saaks rahulikult väljas jalutada ning ka küttearve pärast ei peaks südant valutama. Kergem on taluda mittejõululikke ilmkärakaid majade vahel kui paukuvat 30-kraadist pakast. Nagu oli näiteks 1967. ja 1996. aasta pühade aegu. Ja nagu on praegu Siberis.

Kuigi jah, õige ammu tehti mürtsu talvepühade, s.o hilisemate jõulude ajal just selleks, et ajada hinged või pahad vaimud tagasi nende õigesse asupaika.

Sada aastat tagasi

1900. aasta viimases Postimehe numbris ilmus Willi Andi luuletus: Marumüra mitmel pool/ Tuliselt käib piksenool,/ Nende lennul astume /Uude aastasajasse.

Jõululaupäeval oli külma -3°, sajandivahetusel aga mürtsus 20-kraadine pakane.